

Razmerje med § 312 k. z. ter § 487 in sl. k. z.

Tisti, ki se zakrivi djanja, katero ima vse znake prestopka v zmislu § 312. k. z. in prestopka v zmislu § 491 k. z. na sebi, mora se krivim spoznati prestopka v zmislu § 491 k. z. in kaznovati po § 493 k. z. ako se je tudi vzdignila zasebna obtožba. Tako spoznal je sodnik v posebnem slučaju ter je to svojo rzsodbo s tem vtemeljal, da § 312. k. z. sam veleva, da ni nanj ozira jemati, ako dotično djanje ustarnovi hujše kaznjivo djanje.

Djanje, katero ima vse znake § 312. k. z. pa tudi § 491. k. z. na sebi je toraj soditi po §§ 491 in 493 k. z., seveda le za slučaj, ako se je vzdignila zasebna obtožba zraven javne obtožbe.

Namen teh vrstic je dokazati, da v tej rzsodbi vporabljenaa interpretacija zakona, — o katerej do sedaj niti v literaturi niti v praksi slišali nismo, protivi besedilu in duhu kazenskih zakonov.

V prvič odločno nasprotuje besedilo § 312 k. z. samega tej interpretaciji. § 312 k. z. odločuje, da se mora vsako razžalenje kake v § 68 k. z. imenovanih oseb, naj se stori z besedo ali djanjem, kadar te osebe povelje kake gosposke izvršujejo i. t. d. kakor prestoppek kaznovati, če se v tem djanji ne pokaže kako hujši kazni podvrženo kaznjivo delo.

Po tem ni dvomiti, da § 312 k. z. nasproti stavlja prestopku hujši kazni podvrženo kaznjivo delo, toraj višje kategorije kaznjivih djanj, pregreške in hudodelstva.

Le tedaj je konkretno djanje po § 312 k. z. kakor prestoppek kaznovati, ako nima enakočasno vse znake pregreška ali hudodelstva, v katerem slučaju bi se moralo ravnati po zakonitih določilih, veljavnih za dotični pregrešek ali hudodelstvo, n. pr. v slučaju § 81. k. z. moralo bi se le na § 81 k. z. ne pa tudi na § 312 k. z. ozir jemati, ako bi tudi djanje vse znake prestopka po § 312 k. z. imelo. Zakon s tem veleva, naj se pri enodjanski konkurenci (eintätige Konkurrenz) toraj tam, kjer eno in taisto djanje nasprotuje več zakonitim

določilom, le ono določilo vporablja, katero dotično djanje ojstreje kvalifikuje.

Ako bi § 312. k. z. le hujšo kaznen v mislih imel, glasiti bi se moral drugače, ne smel bi prestopku protistaviti hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje, — glasiti bi se moral po ostali zakonovi terminologiji „gre kakor prestopok kaznovati, če se v tem ne pokaže kak hujši kazni podvrženi prestopok ali drugo kaznjivo djanje“.

Za našo trditev, da je vporaba § 312 k. z. le izključena ako eno in taisto djanje ustanovi pregrešek ali hudodelstvo, ne pa tudi takrat, če ustanovi hujši kazni podvrženi prestopok, za to našo trditev govorijo jasno druga zakonita določila.

§§ 76. in 78. k. z. pravita, da je od njiju določeno hudodelstvo ustanovljeno, ako se ne pokaže, da je dotično djanje kako drugo težejše hudodelstvo. Tukaj se ni rabil izraz „hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje“, — kar je povsem vtemeljeno. Kakor smo že povedali „hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje“ nima drugega pomena, kot „kaznjivo djanje višje stopinje“, in ker je hudodelstvo v tem oziru narvišje, ker hujši kazni podvrženega kaznjivega djanja nego je hudodelstvo ni, — moralo se je v §§ 76 in 78 k. z. reči „ kako drugo težejše hudodelstvo“, in ne: „ kako drugo hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje“.

§§ 300., 302., 305. in drugi, ki govore o pregreških, se pa zopet na „hujši kazni podvržena kaznjiva djanja“ ozirajo in to lahko, ker oni ravnajo o kaznjivih djanjih druge stopinje. Da je tukaj „hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje“ rabljeno v pomenu „hudodelstvo“ kaže posebno jasno § 303. k. z. kateri pravi: „ . . . je kriv pregreška, če to djanje ni hudodelstvo motjenja vere (§ 122.)“.

Djanje po § 303. k. z. samo na sebi eventualno ne more drugo hudodelstvo ustanoviti, kot ono v § 122. k. z. določeno, in toraj se je tudi to v § 303. k. z. naravnost izreklo. Djanje § 300. k. z. se pa eventualno lahko v več ozirih kot hudodelstvo kvalifikuje, in zato tudi zakon na tem mestu rabi besede „hujši kazni podvrženo kaznjivo djanje“ ali „drugo hujše kaznovano djanje“. § 300. k. z. pravi „kriv je, če se

„v tem delu ne pokaže kako drugo huje kaznovano djanje — pregreška i. t. d.“ Tedaj je tudi tukaj pregrešek nasprotipostavljen „huje kaznovanemu djanju“, — in da zamore tako huje kaznovano djanje biti le hudodelstvo, o tem ni dvomiti. Djanje v zmislu § 300 k. z. v natisnjenih delih doprinešeno bi zamoglo vstanoviti tudi pregrešek v zmislu § 491. in 493. k. z., subsumirati bi se pa vendar-le moralo pod § 300. k. z., akoravno je kazen po § 491. k. z. od 6 mesecev do enega leta, po § 300. k. z. pa od enega do šestih mesecev. Soditi bi se pa moralo po § 300 k. z., — ker § 300 k. z. „pregrešek“ nasproti stavi „huje kaznovanemu djanju“.

Dokazali smo s tem, da opominjanemu sodnikovemu mnenju nasprotuje besedilo § 312. k. z. in terminologija kazenskega zakona. Naše mnenje pa podpira tudi sledeče.

Kazenski zakon razločuje kaznjiva djanja, katera preganja javni obtožitelj, kaznjiva djanja, katera preganja zasebni obtožitelj in slednjič kaznjiva djanja katera preganja javni obtožitelj, pa le z dovoljenjem dotičnega žaljenega ali predstojništva njegovega (Ermächtigungsdelikte, član V. zakona z dne 17. decembra 1862, št. 8. d. z. ex 1863).

Da prestopok po §. 312 k. z. spada v prvo omenjeno, prestopok po §. 491. k. z. pa v drugo vrsto kaznivih djanj, ni dvomno, sicer pa to glede prestopka po §. 491. k. z. izrekoma določuje §. 495. k. z. Preiskava in kaznovanje zaradi prestopka po §. 491. k. z. se vrši le, če razžaljeni za to prosi. Če toraj v posebnem slučaju zasebne obtožbe ne bi bilo, se ne bi smelo djanje §. 312. k. z. subsumirati pod §. 491. k. z. pač pa v slučaju, da je tudi zasebna obtožba vložena bila. Intervencija zasebnega obtožitelja sama bi povzročila, da bi se taisto djanje pod drugo zakonito določilo subsumiralo, nego v slučaju, da zasebne obtožbe ne bi bilo. Ali ima zasebna obtožba v tem slučaju prednostno pravico, ali v tem slučaju zasebna obtožba javno obtožbo konsumira?

Vprašanja, na katera se ne more odgovarjati, — in takih vprašanj bi mnogo nastalo, ako bi bilo mnenje pravo, katero v teh vrsticah pobijati skušamo.

Naš zakon ne pozna enakočasnega dvojnega preganjanja istega kaznjivega djanja, — po naših zakonih ni dopustno,

da bi isto kaznjivo djanje javni obtožitelj in zasebni obtožitelj enakočasno preganjala. Tudi subsidijarni obtožitelj mora odstopiti, ako javni obtožitelj zopet preganjanje prevzame §. 49. k. p. r.

Zasebna obtožba je po §. 2. k. p. r. vtemeljena zavoljo djanj, katera se smejo po kazenskem zakonu le na prošnjo žaljenega preiskovati in kaznovati, glede vseh drugih kaznivih djanj pa je javne obtožbe treba.

Iz tega se razvidi, da zasebna obtožba in javna obtožba nikoli konkurirati ne morete.

Djanje, katero ima vse znake kaznjivega djanja javne in zasebne obtožbe, n. pr. §. 312. in 491. k. z. sme toraj v prvi vrsti le javni obtožitelj preganjati, in zasebna obtožba, tik javne obtožbe vložena, imela bi le eventualni pomen, za slučaj namreč, ako bi javni obtožitelj od svoje obtožbe odstopil ali pa ako bi sodnik našel, da je od javnega tožnika preganjano djanje tako, ki se le na prošnjo žaljenega preganjati in kaznovati sme.

Ako pa sodnik v sodbi izreče, da ima od javnega obtožitelja preganjano djanje v resnici vse znake kaznjivega djanja javnega preganjanja, izreče s tem tudi, da vložena zasebna obtožba ni bila opravičena, da v tem slučaju pomena nima, — ter da dotično djanje ni tako, ki bi se le na prošnjo žaljenega preganjati in kaznovati smelo. Da je toraj sodnik v našem slučaju našel, da ima kaznjivo djanje vse znake §. 312 k. z. moral bi le na javno obtožbo ozir jemati, in nezakonita bila je vporaba §. 491. in 493. k. z., katera bi bila po § 495. k. z. vtemeljena le za slučaj zasebne obtožbe, katero pa je sodnik sam s tem izključil, da je dokazanim smatral kaznjivo djanje javne obtožbe.

Crnogorski zakonik.

(Konec.)

Prof. Bogišić bil je obširen pri tem razjasnilu, kakor pri nobenem drugem; toda tega mu ne bodo zamerili oni, ki vedo iz izkušnje, koliko je težavno i na šolskih klopeh